

GÜZEL SANATLAR LİSELERİ KEMAN KİTAPLARININ SAĞ EL VE SOL EL TEKNİKLERİNİN İNCELENMESİ

AN EXAMINATION OF RIGHT-HAND AND LEFT-HAND TECHNIQUES IN VIOLIN BOOKS USED IN FINE ARTS HIGH SCHOOLS

Begüm SELEK

Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir

ORCID iD: <https://orcid.org/0009-0007-8669-7978>

selekbegum35@gmail.com

Banu ÖZEVİN

Prof.Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi,

Buca Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Başkanı, Buca, İzmir

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-0753-5409>

banu.ozevin@deu.edu.tr

Received: August 1, 2026

Accepted: September 18, 2026

Published: October 31, 2026

Suggested Citation:

Selek, B., & Özevin, B. (2026). Güzel sanatlar liseleri keman kitaplarının sağ el ve sol el tekniklerinin incelenmesi. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education (IJTASE)*, 15(4), 173-188.

Copyright © 2026 by author(s). This is an open access article under the [CC BY 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Öz

Bu araştırma, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından Güzel Sanatlar Liseleri keman eğitimi için 2023-2025 yılları arasında yayımlanan ders kitaplarını (9, 10, 11 ve 12. sınıf) sağ el, sol el teknikleri ve öğretim aşamalılığı açısından incelemeyi amaçlamaktadır. Nitel araştırma yöntemlerinden tarama modelinin kullanıldığı çalışmada veriler doküman analizi ile toplanmıştır. İncelenen kitaplarda 18 farklı Batı müziği dizisi ve 10 farklı Türk müziği makamına yer verilmesi müzikal dağarcık açısından oldukça zengin bulunmuştur. Ancak 10. sınıfta keman ders saatinin iki saate düşürülmesinin yoğun müfredat için yetersiz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca, pozisyon öğretiminde evrensel metotlardaki ardışık sıralamanın (I-II-III-IV) aksine atlamalı bir sıranın (I-III-II-IV) tercih edildiği ve 11. sınıfta öğretilen müzikal yorum becerilerinin (*vibrato*, süslemeler vb.) yeterli etütlerle pekiştirilmediği saptanmıştır. Bu sistematik eksiklikler nedeniyle eğitim sürecinde resmi kitaplar yerine evrensel metotların daha sık tercih edildiği tespit edilmiş olup, kitaplardaki teknik ilerleme hiyerarşisinin evrensel metotlara uygun olarak revize edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Terimler: güzel sanatlar lisesi, keman eğitimi, ders kitabı incelemesi, sağ ve sol el teknikleri

ABSTRACT

This study aims to analyze the violin education textbooks (9th, 10th, 11th, and 12th grades) published by the Ministry of National Education (MEB) for Fine Arts High Schools between 2023-2025, in terms of right-hand and left-hand techniques, and instructional sequencing. The study employs a qualitative descriptive survey model, and data were collected through document analysis. The inclusion of 18 different Western music scales and 10 Turkish music maqams was found to be highly rich in terms of musical repertoire. However, it was concluded that reducing the violin class hours to two hours in the 10th grade is insufficient for the intensive curriculum. Furthermore, unlike the sequential order (I-II-III-IV) in universal methods, a non-sequential order (I-III-II-IV) was preferred in position teaching, and musical interpretation skills (*vibrato*, ornaments, etc.) taught in the 11th grade lacked sufficient reinforcing etudes. Due to these systematic deficiencies, it was determined that universal methods are more frequently preferred in the field instead of official textbooks. It is recommended to revise the technical progression hierarchy in the textbooks in accordance with universal methods.

Keywords: fine arts high school, violin education, textbook analysis, right and left hand techniques

GİRİŞ

Güzel Sanatlar Liseleri, 1999 yılında resmi gazetede yayımlanan “Milli Eğitim Bakanlığı Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Yönetmeliği”ne göre, çalışmalarını belirli hedeflere göre sürdürmektedir (Milli Eğitim Bakanlığı [MEB], 1999). Yönergede okulun amacı, öğrencileri, güzel sanatlar alanındaki ilgi ve becerileri doğrultusunda, yüksek öğretim kurumlarına hazırlamak olarak ifade

edilmektedir. Başka bir amaç ise öğrencilerin milli ve milletlerarası sanat eserlerini tanımalarını ve yorumlamalarını sağlamak olarak belirtilmiştir. Bu doğrultuda Güzel Sanatlar Liseleri öğretim programlarının, hem yüksek öğretim kurumlarının beklentilerine, hem de uluslararası beklentilere uygun bir müzikal dağara sahip olması beklenmektedir.

Güzel Sanatlar Liselerinin öğretim programları (MEB, 2023) çalgı eğitimi açısından incelendiğinde öğrencilerin zorunlu piyano dersinin yanı sıra, bir bireysel çalgı seçimi yapmaları gerekliliği görülmektedir. Güzel Sanatlar Liselerinde eğitimi verilen bazı bireysel çalgılar; bağlama, çello, flüt, kanun, keman, klarinet, ney, ud, viyola gibi çeşitlendirilmiştir. Bu seçim sonrası çalgılar, Milli Eğitim Bakanlığınca belirlenen öğretim programlarına uygun bir çalışmayla öğrenilmektedir.

Keman eğitimi çok farklı yöntem ve tekniklerle yürütülebilen kapsamlı bir eğitim alanıdır. Keman dersleri; Klasik Batı Müziği, popüler müzikler, Türk Halk ve Sanat Müziği, *Folk*, *Jazz* gibi türlerin işlenebildiği, farklı öğretim yöntemleri ve süreçlerinin kullanıldığı bir yapıya sahiptir. Her bir türün öğretimi için farklı yay, parmak hareketleri ve diziler kullanılmaktadır. Günümüzde özengen keman eğitiminde bu farklı müzikal alanlara yönelim söz konusu olurken, genel ve mesleki müzik eğitimi noktasında ülkemizde genellikle Klasik Batı Müziği ve Türk Müziğinin harmanlanması veya bu türlerden birinin eğitimi üzerine çalışmalar sürdürülmektedir.

2022 yılında MEB tarafından yayınlanan “Keman Dersi Öğretim Programı”nda keman dersi öğretim programında teknik çalışmaların dikkatle ve özenle yürütülmesi gereken bir süreç olduğu ifade edilmiştir. Öğretim programında 9., 10. Sınıflarda temel becerilerin kazandırılması hedeflenmiş, 11., 12. Sınıflarda ise bu edinilen temel becerilerin ileri seviyelerini kazandırmak amaçlanmıştır. Öğretim programında bu bahsi geçen amaçlar dışında programda özel amaçlara da yer verilmiştir. Bu amaçlar öğrencilerin;

- Müzik yoluyla anlama, anlatma, dinleme ve yaratıcılık gücünü geliştirmeleri,
- Müziğin dünyada ortak bir dil olduğu bilincini kazanmaları,
- Türk müziği ile Batı müziğinin klasik ve folklörük özelliklerini tanımaları,
- Türk müziğinin dünya müziği içindeki yerini analiz edebilmeleri,
- Keman çalmada temel davranış ve becerileri kavramaları ve uygulamaları,
- Kemanda teknik ve müzikal gelişim sağlamak için sorumluluk bilinci kazanmaları,
- Çalışmalarda zamanı verimli kullanma alışkanlığı kazanmaları,
- Bireysel çalışmalarda ve grup çalışmalarında kendini müzik yoluyla ifade edebilme becerileri kazanmaları,
- Bireysel ve grup çalışmalarında sorumluluk bilinci geliştirmeleri,
- Kemanın Türk müziği ve dünya müziği içindeki yerini kavramaları,
- Keman ile ilgili Türk müziği ve evrensel müzik eserlerinden bir dağarcık oluşturmaları,
- Ülkemizi ulusal ve uluslararası müzik etkinliklerinde temsil etmeleri,
- Geleneklerini bilerek geleceğe bakmaları, geleneğe ilişkin yüksek bir farkındalıkla teknolojinin imkânlarını kullanarak müzik kültürüne hizmet etmeleridir.

Keman dersini diğer birçok dersten ayıran kendine özgü bir takım beceriler belirlenmiştir. Bunlar;

- Sağ ve sol el koordinasyonu sağlama
- Temiz ses elde etme (*entonasyon*)
- Çeşitli yay şekillerini uygulama
- Çeşitli yay tekniklerini uygulama

- Deşifre yapma
- Doğaçlama yapma
- İcra ve yorumlama
- Sahnede performans sergileme
- *Tonalite ve modalite* (makam) tanıma
- *Transpoze* (aktarım)
- Müziksel işitme becerileridir.

Güzel Sanatlar Liselerindeki keman eğitiminde MEB tarafından hazırlanan ve yayınlanan kitapların kullanımı öngörülmektedir. Ancak MEB kitaplarının yanı sıra farklı kaynaklara da yer verildiği gözlemlenmektedir. Keman öğretimi için Türkiye’de ve dünya çapında birçok kaynak geliştirilmiştir. Bazıları dünya keman literatürde kendisine yer bulmuş, birçok ülkede tanınmıştır. *Crickboom, Seybold, Kreutzer, Schradieck, Hans Sitt* ve *Otakar Sevcik* dünya çapında etkili olmuş keman kaynaklarından bazılarıdır. Bu kaynaklardan alınan etütleri, Güzel Sanatlar Liseleri keman eğitimi kitaplarında görmek mümkündür. Ayrıca Suzuki yöntemi ve diğer farklı metodlar da dünyanın birçok yerinde kullanılmakta olan birer öğretim yöntemi olarak bilinmektedir. Türkiye’de, keman eğitimi için yazılmış 6 kitaplık derleme bir kaynak olan Ömer Can metodu yaygın olarak kullanılmaktadır.

İlgili literatür incelendiğinde keman eğitiminde kullanılan kitaplar üzerinde yapılmış inceleme ve çalışmalar bulunmaktadır. Koçal (2021) yaylı çalgılar alanında yazılan lisansüstü tezleri, Afacan ve Çilden (2017) Güzel Sanatlar Liseleri öğrencilerinin temel yay tekniği kazanımlarını, Ergün (2023) keman eğitiminde kullanılan sağ el tekniklerini, Kolbaşı ve Bulut (2020) Güzel Sanatlar Liseleri keman eğitimi sürecinde yaşanan sorunlara ilişkin öğretmen görüşlerini, Yıldırım ve Özdemir (2023) Güzel Sanatlar Liseleri keman eğitiminde bulunan tonal ve makamsal dizileri karşılaştırmalı olarak incelemiştir.

Bu çalışmada incelenecek olan Güzel Sanatlar Liseleri için MEB tarafından yayınlanan keman eğitimi kitapları, 9. sınıf kitabı 2023’te, 10. sınıf kitabı 2023’te, 11. sınıf kitabı 2024’te, 12. sınıf kitabı ise 2025’te yayınlanmıştır. Son yıllarda basılan kitapları ele almayı hedefleyen bu araştırmanın amacı, MEB Güzel Sanatlar Liseleri keman eğitimi kitaplarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda araştırmanın ana problemi şu şekildedir:

Güzel Sanatlar Liselerinde kullanılan keman eğitimi kitaplarında kullanılan sağ el ve sol el tekniklerinin dağılımı ve öğretim sıralaması ne şekilde belirlenmiştir?

Bu doğrultuda çalışmanın alt problemleri şu şekilde sıralanmıştır:

1. MEB Güzel Sanatlar Liseleri (9, 10, 11 ve 12. sınıf) keman eğitimi kitapları kazanımları nelerdir?
2. Sol el teknikleri ve bu tekniklere ilişkin çalışmalar nelerdir?
3. Sağ el teknikleri ve bu tekniklere ilişkin çalışmalar nelerdir?
4. Sınıflar arasında keman çalmaya yönelik aşamalılık nasıl belirlenmiştir?

YÖNTEM

Bu araştırma, Güzel Sanatlar Liselerinde kullanılan keman eğitimi kitaplarının içerik bakımından incelenmesini amaçlayan nitel bir çalışmadır. Çalışma, betimsel nitelikte olup tarama modeli esas alınarak gerçekleştirilmiştir. Tarama modelleri, geçmişte ya da halen varolan bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Karasar, 2012, s. 77). Bu doğrultuda araştırmada, MEB tarafından hazırlanmış ve Güzel Sanatlar Liselerinde kullanılan keman eğitimi kitapları, sağ el (yay) ve sol el teknikleri açısından sistematik olarak incelenmiştir.

Araştırma Materyali

Araştırma materyalini 2023–2025 yılları arasında yayımlanarak kullanılmaya başlanmış olan; Güzel Sanatlar Liselerinde keman eğitimi amacıyla kullanılan

- 9. sınıf Keman Ders Kitabı (2023)
- 10. sınıf Keman Ders Kitabı (2023)
- 11. sınıf Keman Ders Kitabı (2024)
- 12. sınıf Keman Ders Kitabı (2025) oluşturmaktadır.

Veri Toplama Yöntemi

Araştırmada veriler doküman analizi (Karasar’ın [2012] kavramsallaştırmasıyla belgesel tarama) yöntemiyle toplanmıştır. Doküman analizi, “araştırılması hedeflenen olgu veya olgulara ilişkin yazılı materyallerin sistemli biçimde incelenmesini kapsar. Varolan kayıt ve belgeleri inceleyerek veri toplamaya belgesel tarama denir” (Karasar, 2012, s. 183). Bu kapsamda her kitap;

- İçerdiği teknik çalışmalar
- Etütler
- Egzersizler
- Repertuvar eserleri tek tek incelenmiş ve sağ el ile sol el tekniklerine yönelik kazanımlar belirlenmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen “Keman Teknikleri İnceleme Formu” kullanılmıştır. Bu formda aşağıdaki kategorilere yer verilmiştir:

- Sağ el teknikleri
- Sol el teknikleri
- Tekniklerin sınıf düzeyine göre dağılımı
- Tekniklerin zorluk düzeyleri (başlangıç – orta – ileri)
- Tekniklerin öğretim sırası

Her kitap, bu form doğrultusunda incelenmiş ve veriler kaydedilmiştir.

Verilerin Analizi

Toplanan veriler betimsel analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Bu yaklaşıma göre, elde edilen veriler, daha önce belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2011, s. 224). Analiz sürecinde;

- Kitaplarda yer alan tüm teknikler listelenmiştir.
- Sağ el ve sol el teknikleri ayrı kategoriler altında sınıflandırılmıştır.
- Tekniklerin sınıf düzeylerine göre dağılımları belirlenmiştir.
- Elde edilen veriler tablolar halinde sunulmuştur.
- Bulgular, araştırma problemleri ve alt problemler doğrultusunda yorumlanmıştır.

BULGULAR

Araştırmada yapılan betimsel analizler sonrasında elde edilen bulgular tablolastırılmış ve alt problemlere göre aşağıda sunulmuştur.

Keman Eğitimi Kitapları Kazanım Dağılımları

Güzel Sanatlar Liseleri keman dersinde MEB tarafından belirlenen becerilerin kazandırılması için haftalık ders saatleri şu şekilde belirlenmiştir:

- 9. Sınıf: 4 ders saati
- 10. Sınıf: 2 ders saati
- 11. Sınıf: 4 ders saati
- 12. Sınıf: 4 ders saati

Bu ders saatleri içerisinde öğrencilerin edinmesi beklenen kazanımların ünitesi, kazanım sayısı, ders saati ve bu sürenin toplam ders saatine oranı Tablo 1, 2, 3, ve 4’de sunulmuştur.

Tablo 1. Güzel Sanatlar Liselerinde işlenen keman dersleri için beklenen 9. sınıf kazanımları

Ünite	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Oran %
Kemanın Temelleri	3	4	3
Keman Çalmada Temel Unsurlar	20	12	8
I. Konum Ve Örnek Uygulamalar	5	26	18
Yay Teknikleri	6	22	15
Diziler Ve İlgili Dağarcık	40	42	29
Geliştirme Ve Sergileme	3	38	27
Toplam	77	144	100

Tablo 1.’de görülen kazanımlar incelendiğinde öğrencilerin kemanın tarihsel gelişimini bilmesi ve müzik kültürümüzdeki yerini açıklayabilmesinin beklendiği görülmektedir. Keman çalmadan önce kemanın, yayın özelliklerini bilmesi ve sonrasında temel davranışların öneminin anlaşılması, hazırbulunuşluk geliştirilmesi için çalışmalar yapılması öngörülmüştür. Başlangıç seviyede parmak konumları, diziler ve eserler aracılığıyla verilmek istenmiş ve öğretim yılı sonunda öğrenilenleri sergilemek hedeflenmiştir.

Tablo 2. Güzel Sanatlar Liselerinde işlenen keman dersleri için beklenen 10. sınıf kazanımları

Ünite	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Oran %
Keman Çalmada Temel Unsurlar	12	15	21
Keman Çalmada Konumlar	8	5	7
Yay Teknikleri	9	10	14
Diziler Ve İlgili Dağarcık	30	20	28
Keman Müziğinde Dönemler	3	4	5
Geliştirme Ve Sergileme II	9	18	25
Toplam	71	144	100

Tablo 2’deki 10. sınıf kazanımları incelendiğinde parmak konumları ve yay tekniklerini pekiştirmenin amaçlandığı görülmektedir. Bu amaçlar için diziler ve eser dağarcığı kullanılmıştır. 10. Sınıfta öğrencilerin müzikal dönemleri bilmeleri beklenmiştir ve bu öğretim yılında da bir sergileme çalışması yapılarak öğretim yılının bitirilmesi beklenmektedir.

Tablo 3. Güzel Sanatlar Liselerinde işlenen keman dersleri için beklenen 11. sınıf kazanımları

Ünite	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Oran %
Seslendirme Ve Yorumlama Farklı Çalma Biçim Ve Uygulamaları	9	20	14
Keman Çalmada Konumlar	8	20	14
Diziler Ve İlgili Dağarcık	35	40	28
Keman Müziğinde Dönemler Ve Formlar	8	18	12
Geliştirme Ve Sergileme III	14	46	32
Toplam	74	144	100

Tablo 3’de görülen 11. sınıf için öğretim yılı programında kazanımlarda artık yorumlama ve seslendirme öne çıkmaya başlamış, farklı çalma biçimleri ve uygulamaları önem kazanmıştır. Öğretim yılında çalışmalar önceki yıllarda olduğu gibi diziler ve ilgili dağarcık üzerinden sürdürülmüştür. 11. Sınıfta öğrencilerden artık dönem ve form özellikleri hakkında bilgi beklenmektedir. Öğretim yılını önceki yıllarda olduğu gibi geliştirme ve sergileme çalışmalarıyla sonlandırmak amaçlanmıştır.

Tablo 4. Güzel Sanatlar Liselerinde işlenen keman dersleri için beklenen 12. sınıf kazanımları

Ünite	Kazanım Sayısı	Ders Saati	Oran %
Seslendirme Ve Yorumlama Farklı Biçim Ve Uygulamaları	6	20	14
Keman Çalmada Konumlar	8	20	14
Yay Teknikleri	3	16	11
Diziler Ve İlgili Dağarcık	35	40	28
Keman Müziğinde Dönemler	8	16	11
Geliştirme Ve Sergileme IV	10	32	22
Toplam	70	144	100

Tablo 4.’de verilen son öğretim yılı kazanımları incelendiğinde seslendirme, yorumlama, farklı biçimlerde çalışmalar yapma yine öne çıkmaktadır. Parmak konumları ve yay teknikleri bu dönemde de dizi ve ilgili dağarcık ile desteklenmektedir. Öğretim süreci bu dönemde de önemini korumaktadır. Keman eğitimi geliştirme ve sergileme çalışmalarıyla sonlandırılmıştır.

Sol El Teknikleri Ve Bu Tekniklerle İlişkili Çalışmalar**Diziler/Gamlar****Tablo 5.** Güzel Sanatlar Liselerinde çalışılması öngörülen diziler/gamlar

Sınıf	Türk Müziği Dizileri	Batı Müziği Dizileri
9. Sınıf	Rast Makamı Hüseyni Makamı	1-2 Oktav Sol Majör 1 Oktav Mi Minör 1 Oktav Fa Majör 1 Oktav Re Minör 1 Oktav Do Majör 1-2 Oktav La Minör
10. Sınıf	Nihavend Makamı Muhayyer-Kürdi Makamı	1 Oktav Re Majör 1 Oktav Re Minör (Melodik) 1 Oktav Sol Majör 1 Oktav Sol Minör (Melodik) Do Majör 2 Oktav Sol Majör 2 Oktav Mi Minör (Melodik) 1 Oktav Fa Majör 2 Oktav Re Minör (Melodik-Doğal) 2 Oktav Do Majör 2 Oktav La Minör (Melodik-Doğal) 2 Oktav Re Majör 2 Oktav Si Minör 2 Oktav Si Bemol Majör 2 Oktav Sol Majör
11. Sınıf	Hicaz Makamı Nikriz Makamı Karcıgar Makamı	2 Oktav Sol Majör 2 Oktav Sol Minör (Melodik-Doğal) 2 Oktav La Minör (Melodik-Doğal) 2 Oktav Si Bemol Majör 2 Oktav Do Majör 2 Oktav La Majör 1 Oktav Fa Diyez Minör 2 Oktav Mi Bemol Majör 2 Oktav Do Minör
12. Sınıf	Segah Makamı Hüzzam Makamı Sabâ Makamı	2 Oktav Do Majör 2 Oktav La Minör (Melodik) 2 Oktav Sol Majör 2 Oktav Mi Minör (Melodik) 1 Oktav Fa Majör 2 Oktav Re Minör (Melodik) 2 Oktav Re Majör 2 Oktav Si Minör (Melodik) 2 Oktav Si Bemol Majör 2 Oktav Sol Minör (Melodik) 2 Oktav La Majör 1 Oktav Fa Diyez Minör (Melodik) 2 Oktav Mi Bemol Majör 2 Oktav Mi Majör 2 Oktav Do Diyez Minör (Melodik) 2 Oktav La Bemol Majör 2 Oktav Fa Minör (Melodik)

Sol El Çalışmalarında Tel ve Pozisyon Geçişleri

Güzel Sanatlar Liseleri MEB keman eğitimi kitaplarında sınıflar arası aşamalı şekilde ilerleyen tel, parmak konumları ve pozisyon geçişinin sistematize edildiği görülmüştür. Pozisyonlar 9. Sınıfta 1. Pozisyon çalışmaları ile başlamıştır. Devamında 10. Sınıfta 3. Pozisyon, 11. Sınıfta 2. Pozisyon ve 12. Sınıfta 4. Pozisyonun verilmesi ile lise keman eğitiminin sonlanması planlanmıştır.

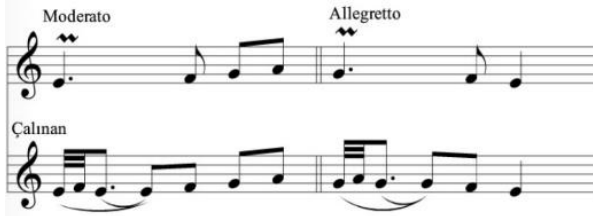
Diziler ve etütler de pozisyon çalışmalarıyla paralel şekilde, 9. sınıfta sadece 1. Pozisyon üzerinden yürütülmüştür. 10. sınıf kaynağında 3. Pozisyona geçilmesi ile birlikte dizi ve etüt çalışmaları 1-3. Pozisyon arası geçişli bir şekilde sürdürülmüştür. 11. Sınıfa geçildiğinde kitap 2. Pozisyona geçiş ile 1-2-3. Pozisyon arası geçişli şekilde diziler ve etütler işlenmiştir. 12. Sınıfta ise 1-2-3. Pozisyon ile gamlar çalışılmış, 4. Pozisyonun da eklenmesiyle çalışmalar 1-2-3-4. Pozisyon geçişli şekilde devam etmiştir.

Sol El İçin Seslendirme ve Yorumlama

Güzel Sanatlar Liseleri MEB keman eğitimi kitapları incelendiğinde seslendirme ve yorumlama çalışmaları için belirli egzersizlere yer verildiği görülmektedir. Aşağıda seslendirme ve yorumlama çalışmaları örnekleri ile verilmiştir.

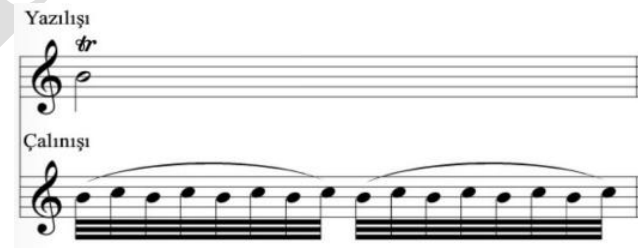
Şekil 1. Appoggiature - Abantı Egzersiz Örneği (11. Sınıf)

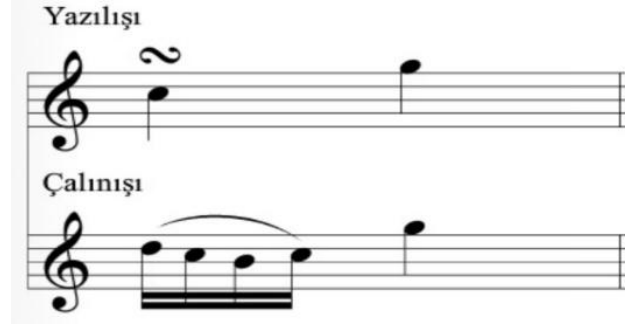
Şekil 2. Mordan Egzersiz Örneği (11. Sınıf)

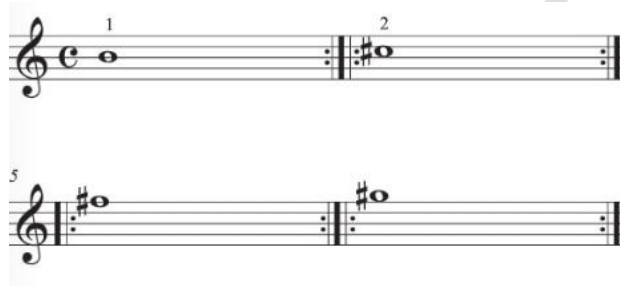
Şekil 3. Çarpma Egzersiz Örneği (11. Sınıf)

Şekil 4. Tril Egzersiz Örneği

Şekil 5. Grupetto Egzersiz Örneği (11. Sınıf)

Şekil 6. Vibrato Egzersiz Örneği (11. Sınıf)

Şekil 7. Flageolet Egzersiz Örneği (12. Sınıf)

Şekil 8. Çift Tel Egzersiz Örneği (10. Sınıf)

Şekil 9. Çift Tel Egzersiz Örneği (10. Sınıf)

Şekil 10. Pizzicato Egzersiz Örneği (11. Sınıf)

Sağ El (Yay) Teknikleri ve bu tekniklerle ilişkili çalışmalar

Yay Şekillerinin Sınıf Düzeyi Açısından Dağılımı

Tablo 6. Sağ el (yay) çalışmalarının sınıf düzeyinde dağılımı

Teknik	9. Sınıf	10. Sınıf	11. Sınıf	12. Sınıf
Detache	+	+	+	+
Legato	+	+	+	+
Staccato		+	+	+
Karma Yay		+	+	+
Martele			+	+
Pizzicato			+	+
Spiccato				+
Çift Tel	+	+	+	+

9. sınıf ile başlayan keman öğretiminde sağ el çalışmalarında birbirini destekleyerek ilerleyen bir çalışma prensibi önemli bir ihtiyaçtır. Hareket üzerine ilerleyen eğitim süreçleri pratik gerektirir ve bu prensiplerin üst üste eklenmesi ile beceri piramidi oluşur.

Güzel Sanatlar Liseleri MEB 9. sınıf keman eğitimi başladığında tutuş ve yay çalışmaları yapılmakta, bu çalışmaların içerisinde boş teller üzerinden çift tel çalma çalışmaları bulunmaktadır. Ancak çift tel çalmak ne demektir, kol açısı nasıl olmalıdır gibi bilgi gerektiren beceriler açıklanmamıştır. Devamında *detache* ve *legato* ile devam eden bir çalışma prensibi izlendiği görülmektedir. Böylelikle temel sayılan yay teknikleri ile tanışılmış olur.

10. sınıfa geçildiğinde çalışmalar çift tel çalışmaları ile başlamaktadır ve burada çift tel çalmanın özelliklerine yer verilmiştir. Bu bölümdeki çalışmalar parmak basarak, aralıklar işlenerek ve yer yer iki tele de parmak basarak ilerlemektedir. Nüans kavramı “Nüans terimlerini doğru uygulama iyi bir yay hakimiyeti ile mümkündür.” şeklinde bir bilgilendirme ile verilmiştir (MEB, 2023, s. 33). *Martele* yay şekli ile ilgili çalışmalar *staccato* çalışmaları ile farkları açıklanarak sürdürülmektedir. Devamında anlatılan *staccato* ile yine *martele* eşleştirilmiş benzerlikler ve farklılıkları ortaya koymak hedeflenmiştir. Karma yay adı ile bir yay şekli eklenmiş bu yay şekli ise öğrenilen tüm yay tekniklerinin bir arada kullanılması olarak açıklanmıştır.

11. sınıfta eğitim süslemeler ile başlamıştır. *Appogiature* - *abanti*, *mordan*, *çarpma*, *gruppetto*, *tril* ve bu becerilerin kullanım pratiklerine yer verilmiştir. *Vibrato* ve eser yorumlamadaki önemi başlıkları altında çalışmalar ve kullanım çalışmaları yapılmıştır. Eser, etüt ve düetlerle desteklenerek *vibrato*

parçalar içerisinde kullanılmıştır. *Pizzicato* tekniği öğretilmiş ve bu teknik iki el için ayrı pratiklerle deneyimlenmesi adına çalışmalar bulunmaktadır. Tekniğin özellikleri ve uygulamaları detaylı şekilde işlenmiştir. Eserler ile desteklenerek *pizzicato* çalışmaları tamamlanmıştır. Bu sınıfta II. pozisyona geçiş, geçişli etütler ile çalışılmıştır. II. pozisyonda kalıcı diziler çalışılmış, bu pozisyon etütleri ve eserler ile desteklenmiştir. Kitabın devamında ise geçişli eser, etüt ve düetler çalışılmaktadır. Devamında dizi çalışmalarına yer verilmiş, II. pozisyon kullanılarak diziler çalışılmış ve her dizi için etüt, eser, eşlikli parçalar ve düetler, öğretilen süslemeler ile desteklenerek çalışılmıştır. Klasik Batı Müziği dizilerinin çalışılmasının ardından Türk Müziği makamları için seyir örnekleri, dizi alıştırmaları ve eserler verilmiştir. Bölümün sonunda ise eserler piyano eşliği ile birlikte çalınmak üzere sunulmuştur. Dönemler ve formlar konusunda Klasik Dönem ile ilgili bilgiler verilmiş; *konçerto*, *konçertino*, *sonatina*, *romans*, *minuet* ve eşlikli eser gibi yapıtlara yer verilmiştir. “Geliştirme ve sergileme çalışmaları” adı altında verilen bölümde ise akor ve çift ses çalımı hakkında bilgilendirme ve örnekler bulunmaktadır. Etüt, düet ve eserler ile desteklenen bu bölümün devamında pozisyon ve boş tel üzerinden çift ses çalışmaları yer almaktadır. III. pozisyonu geliştirmek ve akıcı hale getirmek amacıyla geçişli çalışmalara ve eserlere yer verilmiştir. Eserler, eşlikli eserler, *quartet* eserleri, etütler ve düetler ile I.-III. pozisyon arası geçişler çalışılmaktadır.

12. sınıf eğitim kitabı ise seslendirme ve yorumlama çalışmaları, farklı çalım biçimlerinin açıklanması ile pratik edilmesiyle başlamaktadır. *Flageolet* tekniği açıklanmakta, egzersiz, etüt ve eserler içerisinde çalışılarak desteklenmektedir. Tonalite ve nitelikli ses üretme çalışmaları için öncelikle dizi ve arpej çalışmaları yer almaktadır. Kitabın bu bölümünde nitelikli ses üretme çalışmaları etüt ve düetler ile çalışılmak üzere eklenmiştir. Bu sınıfta IV. pozisyona geçilmiş, bu pozisyon için çalışmalara başlanmıştır. IV. pozisyonda kalarak dizi çalma çalışmalarına, etütlere, düet ve eserlere yer verilmiştir. I. ve IV. pozisyon arası geçişli şekilde dizi, etüt ve düet çalışmaları verilmiştir. Devamında yay teknikleri konusuna geçilmiş ve *spiccato* tekniği açıklanmıştır. *Spiccato* tekniğinin farklı hızlarda çalımı açıklanmış, hıza göre yay konumları belirlenmiştir. Bu teknik etütler ve düetler ile çalışılmak üzere eklenmiştir. Diziler ünitesine gelindiğinde ise çalınan diziler ardından verilen etüt, düet ve eserler ile desteklenmiştir. Dönemler ünitesinde bu sınıf için Romantik ve Barok dönem öğretilmek üzere dahil edilmiştir. Dönemlerin özellikleri açıklanmış eşlikli, düet ve eşliksiz eserler ile pratik edilmiştir. Son geliştirme ve sergileme bölümüne gelindiğinde *entonasyon*, müzik teknolojisi, tonal müzik, makamsal müzik ve popüler müzik konuları temel kavramlar olarak seçilmiştir. Eşlikli çalma becerileri ve müzikaliteye olan katkısı işlenmiş, düetler, piyano eşlikli pozisyon geçişli eserler ve düetler ile müzikalite çalışılmıştır. I, II, III, IV. pozisyonlar arası kalarak tonal-makamsal ve popüler müzik uygulama dağarcığı üzerine çalışmalar sürdürülmüştür. Öğrenilen pozisyonlar arası geçişli tonal eser çalışmaları verilmiştir. Aynı şekilde kalarak ve geçişli şekillerde makamsal ve popüler müzik eserlerini çalma becerileri üzerine çalışmalar eklenmiştir. Bu çalışmaların da bitmesiyle Güzel Sanatlar Lisesi keman eğitimi için yapılan ders planı ve kitabı sonlandırılmıştır.

Güzel Sanatlar Liseleri Keman Eğitimi Kitaplarında Aşamalılık

Keman komplike beceriler gerektiren bir enstrümandır, o nedenle aşamalı bir eğitim sürecine ihtiyaç duyulmaktadır. Tekniklerin doğru sıra ile birbirini besleyecek şekilde verilmesi gerekmektedir. İncelenen MEB Güzel Sanatlar Liseleri keman eğitimi kitaplarında 9. sınıftan itibaren birbirini besleyen bir eğitim süreci gözlemlenmiştir.

9. Sınıf kitabında çalgı tanıtımı yapılmakta ve tutuşun eklenmesi ile devam etmektedir. Devamında ise yay kullanımı ve teller üzerindeki konumlarına değinilmiştir. Bu noktada diğer birçok kitaba göre farklı olarak la teli ile başlanmış ancak re teli ile devam edilmiş olduğu gözlenmiştir. Çift tel çalışmaları bu kitapta teller öğretilirken verilmiş, detaylı çalışmalara gelecek sınıflarda verilmiştir. Birçok keman başlangıç kitabında olduğu gibi bu kaynakta da çalma aşamasında ilk olarak La Majör tonunun çalışıldığı göze çarpmaktadır. Burada *detache* kavramına yer verilmiş ve devamında sırasıyla la teli, re teli, mi teli ve sol teli için 4. parmağa kadar egzersizlere yer verilmiştir. Her tel, önce tel geçmeden sonrasında ise geçişli eserler üzerinden çalışılmıştır. Parmak konumları detaylandırılmış ve farklı durumlar ile I. konum için ihtimaller örneklerle verilmiştir. La teli için La majör üzerinden (la-si-do#-re-mi) ilerlenen çalışmalar bu noktada farklı varyasyonlar ile bemol ve diyezleri tanıtarak

detaylandırılmıştır. Yay teknikleri detaylıca verilmiş, farklı şekillerde *detache* ve *legato* çalışmaları planlanmıştır. Kitabın devamında ise majör, minör ve makamsal dizilere yer verilmiş, her dizinin tecrübe edilebilmesi için eserler eklenmiştir. Sonrasında “Geliştirme Ve Sergileme I” adıyla verilen son ünite de öğrenilen her şeyin pratiğe döküldüğü eserlere yer verilmiş ve 9. Sınıf kitabı bu eser çalışmalarıyla sonlandırılmıştır.

10. sınıf kaynağı incelendiğinde, 9. sınıf kaynağında da verildiği gibi çift ses çalışmaları ile başladığı görülmüştür. 9. Sınıf kaynağından farklı olarak burada parmak basarak iki telin birlikte çalındığı ve iki telde de parmak basarak çalınması gereken etütler ve eserler olduğu göze çarpmaktadır. Buradan itibaren hız, nüans ve anlatım terimleri sürece dahil edilmekte, bu eklenen bilgilerin uygulanması beklenmektedir. Bu kaynakta III. pozisyona geçilmiş ve çalışmalar gam çalışmaları ile destekli şekilde sürdürülmüştür. Devamında *martelé*, *staccato* ve karma yay şeklinde yay şekilleri eklenmiştir. Karma yay çalışmalarına geçildiğinde etütler hem 9. sınıfta, hem 10. sınıfta öğrenilen yay şekillerinin birlikte kullanılmasıyla sürdürülmüştür. Diziler ve ilgili dağarcığa gelindiğinde 6 dizi açıklanmış; bu diziler III. Pozisyona geçildiği için artık 2 oktav olarak çalınmakta, bu dizilerle bağlantılı etütlere, çift sesli etütlere, düetlere ve eserlere yer verilmektedir. Sonrasında Rönesans ve Barok dönem hakkında bilgi verilmiş, dönemi tanıyıp deneyimlemek adına eserlere verilmiştir. Geliştirme ve sergileme çalışmalarına gelindiğinde ise eşlikli çalma bu çalışmalara dahil edilmiş, tonal, makamsal ve popüler müzik dağarcığı çalışmalarına yer verilmiştir.

11. sınıfta yorumlama ve seslendirme ön plana çıkartılmış, bu yöndeki çalışmalara ağırlık verilmiştir. *Vibrato*, *pizzicato* ve süsleme çalma çalışmaları dahil edilmiştir. *Tril*, *mordan* gibi müziğin efektif boyutlarına ders içerisinde yer vermeye başlanmıştır. 10. sınıfta geçilen III. pozisyonundan sonra 11. sınıfta ise II. pozisyon derse dahil edilmiştir. Buradan itibaren çalışmalar I-II-III. pozisyon arasında geçişli bir şekilde etüt, eser ve diziler ile desteklenerek sürdürülmeye başlar. Seçilen etüt, eser ve dizilerin seviyesinin arttığı da göze çarpmaktadır. Dizilere geçildiğinde ise fa# minör ve makamsal diziler 1 oktav, diğer diziler 2 oktav olacak şekilde çalışılmıştır. 9. ve 10. sınıfa kıyasla bu öğretim yılında arpejlere daha çok yer verildiği göze çarpmıştır. Çalışılan tonal gamlar için verilen çalışma eserlerinin tamamen düetlerden oluştuğu da göze çarpan bir bulgudur. Dönemlere gelindiğinde ise Klasik dönem anlatılmış; *sonat*, *sonatin*, *konçerto*, *konçertino* gibi formlar örnekleri ve özellikleri ile birlikte verilmiştir. Geliştirme ve sergileme bölümüne gelindiğinde eser ve etütlerin içerisinde geçen 3 sesli akorların çalımı deneyimlenir, etüt ve eserler ile desteklenir. Çift sesli etütler, *Crickboom* ve *Wohlfahrt* etütleri ile çalıştırılmış, eşlikle çalma çalışmaları, tonal eserler, popüler eserler, makamsal eserler ile 11. sınıf keman çalışmaları tamamlanmıştır.

12. sınıfta, 11. Sınıfın devamı olarak seslendirme yoğunluklu başlanmıştır. *Flageolet* tekniği eklenmiş, etüt ve eser içi örnek çalışmalar verilmiştir. Tonalite kavramı detaylandırılmış, gam ve arpej çalışmalarının artırıldığı göze çarpmaktadır. Kaynağın devamında önceki sınıflarda öğrenilen I-II-III. pozisyonlara IV. pozisyonun eklendiği görülmektedir. IV. pozisyonun geliştirilmesi ve çalışılması sırasında dizilerden faydalandığı dikkat çekmiştir. Kalıcı ve geçici diziler, düet, etüt çalışmaları ile yeni öğrenilen pozisyona alışkanlık kazandırmak hedeflenmektedir. *Spiccato* yay kullanımına 12. sınıf programında yer verilmiş, yay şekli üç farklı pratikle açıklanmıştır. Alt yarı, yayın ortası ve üst yarı için hıza göre ayrılarak açıklanmıştır. Aralarında *Hans Sitt etüt*, *Mozart Rondo* da bulunan birçok çalışma ile *spiccato* çalışmaları desteklenmiştir. Devamında geçilen diziler çalındığında 5 diyez ve 5 bemole kadar 10 dizi ve arpejleri çalışılmış olacaktır. 12. sınıfta Romantik dönem ve Çağdaş dönem incelenmiştir. Romantik dönem için eşlikli ve eşliksiz olmak üzere eser örneklerine yer verilmiştir. Çağdaş dönem için ise düet, eşlikli ve eşliksiz olmak üzere eserler bulunmaktadır. Geliştirme ve sergileme bölümüne geldiğinde ise “birlikte çalma” becerisi üzerine gidildiği görülmüş, çokça düet, eşlikli eserler ve bir adet *quartet* eserine yer verilmiştir. Bu bölümde popüler, Türk müziği ve klasik eserlerin örnekleri bulunmakta, kitap ve lise düzeyi keman eğitimi bu şekilde tamamlanmaktadır.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu araştırmada, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından Güzel Sanatlar Liseleri keman eğitimi için hazırlanmış ve 2023-2025 yılları arasında yayınlanmış olan ders kitapları içerik, kazanım ve teknik

aşamalılık boyutlarıyla incelenmiştir. Bu araştırma öncesinde, keman derslerinde MEB tarafından hazırlanan resmi ders kitaplarının kullanım sıklığının düşük olduğu, eğitimcilerin bunun yerine Crickboom, Seybold, Hans Sitt ve Otakar Sevcik gibi dünyaca kabul görmüş evrensel metotlara yöneldiği tespit edilmiştir. Farklı kaynaklardan faydalanmak gelişim açısından faydalı olsa da bu yönelimin temel nedeni; evrensel metotların "ardışık ve boşluksuz" bir teknik ilerleme sistematiğine sahip olması, MEB kitaplarının ise bu hiyerarşiyi tam olarak yansıtamamasıdır.

Ders saatleri ve müfredat yoğunluğu açısından değerlendirildiğinde, 9., 11. ve 12. sınıflarda keman dersleri haftalık 4 saat olarak planlanmışken, 10. sınıfta bu sürenin 2 saate düşürüldüğü görülmüştür. 10. sınıf müfredatındaki yoğun kazanımlar göz önüne alındığında, 2 ders saatinin hedeflenen becerileri kazandırmak için yetersiz kaldığı sonucuna varılmıştır. Bu durum, Kolbaşı (2020) tarafından yapılan çalışmada da belirtildiği üzere, çalgı ders saatlerinin yetersizliği ve aynı anda derse giren öğrenci sayısının fazlalığı sorunlarıyla paralellik göstermektedir.

Sol el teknikleri ve pozisyon geçişleri incelendiğinde, evrensel keman metotlarında tuşede boşluk bırakmamak ve hakimiyeti güçlendirmek amacıyla pozisyonların I-II-III-IV şeklinde sıralı çalışıldığı görülmektedir. Ancak MEB kitaplarında pozisyon öğretiminin 9. sınıfta I. pozisyon, 10. sınıfta III. pozisyon, 11. sınıfta II. pozisyon ve 12. sınıfta IV. pozisyon verilerek atlamalı bir sırayla (I-III ve II-IV) kurgulandığı saptanmıştır. Engiz ve Delikara'nın (2024) konum geçişlerinin kolaydan zora, ardışık ilerlemesi gerektiğine yönelik bulgularıyla da örtüştüğü üzere; bu atlamalı yapının öğrencilerin klavye hakimiyetinde eksiklikler yaratabileceği ve konumlar arası geçiş becerisini sekteye uğratabileceği düşünülebilir.

Müzikal yorum ve seslendirme becerilerine yönelik bulgulara göre; sanatsal ifadeyi doğrudan etkileyen vibrato, pizzicato, trıl, çarpma ve mordan gibi tekniklerin müfredata ağırlıklı olarak 11. sınıfta dahil edildiği görülmüştür. Ancak bu beceriler kitaplarda teorik olarak verildikten sonra, devamında gelen etüt ve eserlerin bu teknikleri pekiştirecek ve kalıcı hale getirecek yoğunlukta bir pratik imkanı sunmadığı belirlenmiştir. Tarkum'un (2006) da belirttiği gibi "iyi bir çalgı tekniği ile sanatsal ifadenin ayrılmaz bir bütün" olduğu düşünüldüğünde, bu becerilere yönelik pekiştirici çalışma eksikliğinin öğrencilerin müzikal aktarım kalitesini sınırlayabileceği ihtimali düşünülebilir.

Tüm bu yapısal eksikliklerin yanı sıra, incelenen kitapların dizi ve makam çalışmaları açısından oldukça zengin ve doyurucu bir içeriğe sahip olduğu görülmüştür. Klasik armoniye ait 4 diyez ve 4 bemole kadar olan 18 farklı Batı müziği dizisinin ve 10 farklı Türk müziği makamının (hem Batı hem Türk müziği yazım stilleriyle) kitaplarda yer alması, öğrencilerin tonal ve makamsal işitme ile çalım becerilerini gelişimsel açıdan olumlu yönde etkileyecek niteliktedir.

Araştırmadan elde edilen tüm bu sonuçlar doğrultusunda; 10. sınıf öğretim programındaki yoğun kazanımlar göz önüne alındığında yetersiz kalan haftalık 2 saatlik keman dersi süresinin diğer sınıflarda olduğu gibi tekrar 4 saate çıkarılmasının ve sınıftaki öğrenci sayılarının düşürülmesinin eğitim kalitesini iyi yönde geliştireceği söylenebilir. Ayrıca, öğrencilerin tuşede tam bir hakimiyet kurabilmeleri için kitaplardaki atlamalı pozisyon öğretim sırasının evrensel metotlarda olduğu gibi ardışık ve boşluksuz bir yapıda (I-II-III-IV) yeniden düzenlenmesinin keman eğitimi kitaplarını pozitif anlamda etkileyeceği ifade edilebilir. Bununla birlikte, 11. sınıfta öğretilen vibrato, pizzicato ve süsleme tekniklerinin pratiğe dökülüp kalıcı hale gelmesi adına, konuların hemen ardından bu tekniklerin yoğun olarak kullanıldığı etütlerin ve eserlerin kitaplara eklenmesi önem arz etmektedir. Son olarak, MEB keman ders kitaplarının sahadaki öğretmenler tarafından temel kaynak olarak daha fazla tercih edilmesini sağlamak amacıyla, evrensel keman metotlarının sahip olduğu boşluksuz ve birbirini destekleyen teknik ilerleme hiyerarşisinin kitapların yeni basımlarına güçlü bir şekilde entegre edilmesi önerilmektedir.

Finansman

Bu araştırma için herhangi bir birey veya kurumdan finansman alınmamıştır.

Etik ve Çıkar Çatışması

Yazarlar araştırmanın tüm süreçlerinde etik kurallara uygun davrandıklarını, ve yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan ederler.

Yazar Katkı oranı

Tüm yazarlar, bu makalenin kavramsallaştırılması, tasarımı, veri toplama, analiz ve yazımına eşit katkıda bulunmuştur. Yazar katkı payları eşit orandadır. Tüm yazarlar makalenin son halini okumuş ve onaylamıştır.

Veri Erişilebilirliği

Bu çalışmanın bulgularını destekleyen veriler, sorumlu yazardan talep üzerine temin edilebilir.

Sorumlu Yazar

Begüm SELEK, selekbegum35@gmail.com

KAYNAKÇA

- Afacan, Ş., & Çilden, Ş. (2017). Güzel sanatlar lisesi müzik bölümü keman öğrencilerinin temel yay tekniklerine ilişkin kazanımlarının incelenmesi. *Researcher*, 5(3), 370-382. <https://izlik.org/JA89MH73FX>.
- Crickboom, M. (1928). *Le violon: Théorique et pratique* (Cilt 1-5). Brüksel, Belçika: Schott Frères.
- Düzbastılar, M., & Koçal, T. (2021). Türkiye'de yaylı çalgılar alanında yazılan lisansüstü tezlerin incelenmesi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9(122), 1-24. <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.52628>
- Engiz, G., & Delikara, A. (2024). Hans Sitt 100 Etudes Op. 32 metodu 3. fasikül etütlerinin teknik analizi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24(1), 84-99. <https://doi.org/10.53629/sakaefd.xxxx>
- Ergün, G. (2023). Keman eğitiminde sağ el teknikleri ile ilgili bir inceleme. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Akademik Müzik Araştırmaları Dergisi*, 9(17), 144-154. <https://izlik.org/JA35PL55SL>
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler* (23. bs.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kolbaşı, G., & Bulut, D. (2020). Güzel sanatlar lisesi keman eğitimi sürecinde yaşanan sorunlara ilişkin öğretmen görüşleri. *The Journal of International Social Research*, 13(73), 747-754. <https://avesis.omu.edu.tr/yayin/dd043f93-aaf4-4344-a780-7e538fab1a46/guzel-sanatlar-lisesi-keman-egitimi-surecinde-yasanan-sorunlara-iliskinogretmen-gorusleri>
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (1999, 20 Ağustos). Millî Eğitim Bakanlığı Anadolu güzel sanatlar liseleri yönetmeliği. *T.C. Resmî Gazete* (Sayı: 23792).
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2020). Millî Eğitim Bakanlığı rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yönetmeliği. *T.C. Resmî Gazete* (Sayı: 31213).
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2022). *Çalgı eğitimi keman dersi öğretim programı (9, 10, 11 ve 12. sınıflar)*. Ankara: T.C. Millî Eğitim Bakanlığı.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2023a). *Çalgı eğitimi keman 9. sınıf ders kitabı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2023b). *Çalgı eğitimi keman 10. sınıf ders kitabı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2024). *Çalgı eğitimi keman 11. sınıf ders kitabı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Millî Eğitim Bakanlığı [MEB]. (2025). *Çalgı eğitimi keman 12. sınıf ders kitabı*. Ankara: Millî Eğitim Bakanlığı.
- Millî Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2023). *Güzel sanatlar liseleri haftalık ders çizelgeleri* (Karar Sayısı: 41). Ankara: Yazar.
- Sevcik, O. (1905). *Changes of position and preparatory scale studies, op. 8*. Londra, İngiltere: Bosworth & Co.
- Seybold, A. (1915). *Neue violin-etüden-schule, op. 182*. Hamburg, Almanya: Anton J. Benjamin.
- Sitt, H. (1889). *100 etudes for the violin, op. 32* (Fasikül 1-5). Leipzig, Almanya: Ernst Eulenburg.
- Tarkum, E. (2006). Keman öğretiminde müzikaliteyi etkileyen temel faktörler. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 127-130. <https://izlik.org/JA77TL66LH>
- Uçan, A. (1994). *Müzik eğitimi: Temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (8. bs.). Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, K., & Özdemir, S. (2023). Güzel sanatlar liselerinde uygulanan bireysel çalgı (keman) eğitimi dersi öğretim programlarında bulunan tonal ve makamsal dizilerin karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (36), 704-714. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1374968>

EXTENDED ABSTRACT

This study aims to examine the violin education textbooks (for grades 9, 10, 11, and 12) published by the Ministry of National Education (MEB) for Fine Arts High Schools between 2023 and 2025, specifically regarding right-hand and left-hand techniques and the sequencing of instruction. Employing the survey model—a qualitative research method—the study collected data through document analysis. The inclusion of 18 different Western music scales and 10 different Turkish music *makams* (modes) in the examined books was found to offer a rich musical repertoire. However, it was concluded that reducing the violin lesson time to two hours in the 10th grade was insufficient for the intensive curriculum. Furthermore, it was observed that a non-sequential order (I-III-II-IV) was preferred for teaching positions—contrary to the standard sequential order (I-II-III-IV) found in universal methods—and that musical interpretation skills (vibrato, ornaments, etc.) taught in the 11th grade were not reinforced with adequate etudes. The MEB-published violin education books analyzed in this study were released as follows: the 9th-grade book in 2023, the 10th-grade book in 2023, the 11th-grade book in 2024, and the 12th-grade book in 2025. Aiming to address books published in recent years, this research seeks to examine the MEB violin education books for Fine Arts High Schools across various variables. Accordingly, the main research question is as follows: How are the distribution and instructional sequencing of right-hand and left-hand techniques determined in the violin education books used in Fine Arts High Schools?. In line with this, the sub-problems of the study are listed as follows: 1. What are the learning outcomes of the violin training textbooks (grades 9, 10, 11, and 12) used in Ministry of National Education (MEB) Fine Arts High Schools?; 2. What are the left-hand techniques and the exercises related to these techniques?; 3. What are the right-hand techniques and the exercises related to these techniques?; 4. How has the progression of violin playing skills across grade levels been determined?. This research is a qualitative study aimed at examining the content of violin training textbooks used in Fine Arts High Schools. The study is descriptive in nature and was conducted based on the survey model. Survey models are research approaches that aim to describe a past or present situation exactly as it exists. The phenomenon, individual, or object under investigation is described as it is, within its own context (Karasar, 2012, p. 77). Accordingly, the study systematically examined the violin training textbooks prepared by the MEB and used in Fine Arts High Schools in terms of right-hand (bow) and left-hand techniques. The research material consists of the following textbooks, which were published and put into use between 2023 and 2025 for violin training in Fine Arts High Schools: 9th Grade Violin Textbook (2023); 10th Grade Violin Textbook (2023); 11th Grade Violin Textbook (2024); 12th Grade Violin Textbook (2025). In the research, data were collected by document analysis (documentary scanning as conceptualized by Karasar [2012]). Document analysis "involves the systematic examination of written materials regarding the phenomenon or facts that are targeted to be investigated. Collecting data by examining existing records and documents is called documentary scanning" (Karasar, 2012, p. 183). In this context, each book; Technical studies included; Studies; Exercises; and Repertoire pieces were examined one by one and achievements in right hand and left hand techniques were determined. "Violin Techniques Review Form" developed by the researcher was used as a data collection tool in the research. This form includes the following categories: Right hand techniques; Left hand techniques; Distribution of techniques by grade level; Difficulty levels of techniques (beginner - intermediate - advanced); Teaching order of techniques. Each book was examined in accordance with this form and the data was recorded. The collected data were analyzed using the descriptive analysis method. According to this approach, the data obtained are summarized and interpreted according to previously determined themes (Yıldırım and Şimşek, 2011, p. 224). During the analysis process: All techniques in the books are listed; Right hand and left hand techniques are classified under separate categories; Distribution of techniques according to grade levels has been determined; The data obtained is presented in Tables, The findings were interpreted in line with the research problems and sub-problems. In this study, violin textbooks prepared by the Ministry of National Education (MEB)

for Fine Arts High Schools—published between 2023 and 2025—were examined in terms of content, learning outcomes, and technical progression. Prior to this research, it was observed that the official textbooks prepared by the MEB were infrequently used in violin classes; instead, educators tended to favor globally recognized universal methods such as those by Crickboom, Seybold, Hans Sitt, and Otakar Sevcik. While utilizing diverse resources is beneficial for development, the primary reason for this preference is that universal methods employ a "sequential and seamless" system of technical progression, whereas the MEB textbooks fail to fully reflect this hierarchy. Regarding lesson hours and curriculum density, it was found that while violin instruction is scheduled for four hours per week in the 9th, 11th, and 12th grades, this duration is reduced to two hours in the 10th grade. Given the extensive learning outcomes required by the 10th-grade curriculum, it was concluded that two lesson hours are insufficient to instill the targeted skills. This situation mirrors issues identified in a study by Kolbaşı (2020), specifically the inadequacy of instrument lesson hours and the high number of students attending classes simultaneously. An analysis of left-hand techniques and position shifts reveals that universal violin methods teach positions in a sequential order (I-II-III-IV) to ensure continuity on the fingerboard and strengthen technical mastery. In contrast, the MEB textbooks structure position instruction as follows: 1st position in the 9th grade, 3rd position in the 10th grade, 2nd position in the 11th grade, and 4th position in the 12th grade. ...it has been determined that the positioning is structured in a non-sequential, alternating order (I-III and II-IV). Consistent with the findings of Engiz and Delikara (2024)—which suggest that positional transitions should progress sequentially from easy to difficult—it is conceivable that this alternating structure could lead to deficiencies in students' keyboard mastery and hinder their ability to transition between positions. Regarding findings on musical interpretation and performance skills, it was observed that techniques directly influencing artistic expression—such as vibrato, pizzicato, trills, grace notes, and mordents—are primarily introduced in the 11th-grade curriculum. However, it was determined that while these skills are presented theoretically in the textbooks, the subsequent etudes and musical pieces do not offer sufficient practice opportunities to reinforce these techniques or ensure their retention. Given that—as Tarkum (2006) noted—"good instrumental technique and artistic expression form an inseparable whole," the lack of reinforcing exercises for these skills could potentially limit the quality of the students' musical expression. In addition to these structural shortcomings, the examined textbooks were found to contain rich and comprehensive material regarding scales and *makam* studies. The inclusion of 18 different Western music scales (ranging up to four sharps and four flats) and 10 different Turkish music *makams* (notated in both Western and Turkish styles) is likely to have a positive developmental impact on students' tonal and *makam*-based aural and performance skills. In light of all these research findings... Given the extensive learning objectives in the 10th-grade curriculum, it can be argued that increasing the weekly violin instruction time back to four hours—as is the case in other grade levels—and reducing class sizes would significantly improve the quality of education. Furthermore, it can be stated that reorganizing the sequence of position teaching in the textbooks—moving away from the current approach of skipping positions to a continuous, step-by-step progression (I-II-III-IV) found in universal methods—would positively enhance violin instructional materials. Additionally, to ensure that techniques such as vibrato, pizzicato, and ornamentation (introduced in the 11th grade) are effectively practiced and mastered, it is crucial to include etudes and musical pieces that heavily utilize these techniques immediately following the relevant lessons. Finally, to encourage teachers in the field to prefer Ministry of National Education (MEB) violin textbooks as their primary resource, it is recommended that the seamless and mutually reinforcing hierarchy of technical progression found in universal violin methods be robustly integrated into future editions of these books.